СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 76. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 2. квітня, 1925. VOL. XXXIII. No. 76. Jersey City, N. J., Thursday, April 2, 1925. THREE CENTS

Суперечка за прогибіцію в самому уряді.

ВАШИНГТОН, 31. марта. — Перед спеціяльним комітетом сенату, котрий веде слідство над діяльностю прогибіційного уряду, вийшло на верха, що в самому уряді нема згоди за те, як виконувати прогибіційний закон.

Межи инчими свідками перед сим комітетом ставала пані Вилебренд, заступниця генерального прокуратора; вона розкрила, що урядники з департаменту судівництва хочуть конфіскувати всі бровари, які виробляють пиво без відповідного дозволу та хочуть уставляти урядову сторожу в тих броварах, які переловлено на ломанню прогибіційного закона. Урядники з департаменту скарбу противляться тому, бо така поведінка уряду получена з великими коштами.

ЗАСУДЖУЮТЬ ЗА УЧАСТЬ У СТРАЙКОВИХ ЗБОРАХ.

ПЕТЕРСОН, Ню Джерзі, 31. марта. — Стейтовий суд видав нині вирок у справі кількох робітничих агітаторів, обжалованих за участь у зборах підчас страйку місцевих шовкових робітників.

Основою до обжалования був розпорядок міського мейора, котрий заборонив юнії страйкуючих робітників відбувати збори в одній гали. Обжаловані, як їх відогнано від галі, повели демонстраційний похід та відбули збори під міським ратушом, але поліція віче розігнала. Поліція тоді арештувала провідників віча й бесідників та поставила їх перед суд. Головним обжалованим був Роджер Болдвин, директор Американської Юнії Горожанської Свободи, котрий пішов говорити на віче головно на те, щоби відтак вивести справу в суд.

Американська Юнія Горожанської Свободи думае внести рекурс проти вироку, поки справа не опреться о найвисший суд стейту.

РОЗОРУЖНА КОНФЕРЕНЦІЯ БУДЕ СКЛИКАНА В КОРОТКІМ ЧАСІ.

ВАШИНГТОН, 31. марта. — Сенатор Кинг заповідае, що розоружна конференція відбудеться ще сього року, і то ще до осени.

Сенатор говорив на основі своеї розмови з президентом Кулиджом.

ЗБИРАЮТЬСЯ ЗАБОРОНИТИ ВІЙНУ СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ.

ВАШИНГТОН, 31. марта. — Всеамериканська Юнія збирається скликати десь при кінці сього року конференцію американських держав для зібрання в один збірник постанов межинародного права в Америці. 6

Зібранне сих постанов в один збірник малоби на ціли усунути непорозуміння межи американськими державами, виключити можливість оружного конфлікту межи ними та винайти спосіб для вирівнування своїх непорозумінь.

МОДЕРНІЗУЮТЬ КОРАБЛІ.

ВАШИНГТОН, 31. марта. — Уряд фльоти відослав до корабельних доків два великі военні кораблі Тексас і Аркенсо. Мають їх відновити так, щоби вони були на скрізь модерними кораблями.

ДАЛЬШІ ДОСЛІДИ З ЛІТАКАМИ.

САН АНТОНІО, Тексас, 31. марта. — Військові летуни робили нині дуже цікаві досліди над питанием боротьби проти літаків зі суші. На землі вставлені могучі світла, якими малося освітлювати літаки, що летіли на великій висоті серед темної ночи. Коли літак зявився на овиді, світла найшли його та слідили за ним через якийсь час. Коли однак летун зробив виворот у воздусі, світла його стратили й вже відтак не найшли.

Сі досліди доказали наглядно, як трудно боротися проти літаків, нападаючих серед ночи.

ЖЕНІЦИНА-ГУБЕРНАТОР ПОМИЛУВАЛА СВОГО МУЖА.

ОСТИН, Тексас, 31. марта. — Міріем Фергасон, котра займае уряд губернатора сього стейту, оголосила амнестію (помилуванне) для свого мужа Джеймса Фергасона, котрий був губернатором перед нею, а котрого викинено з уряду за надуживанне публичних фондів.

Амнестія пані Фергасон звільняе її мужа від дальших процесів та привертае йому політичні права.

АРЕШТУВАЛИ ПРОВІДНИКА ЗА ОБМАН.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Ню Джерзі, 31. марта. — На жаданне Адріяна Джойса з Клівленду арештовано тут провідника евангелика Рейдера з Мейвуда, в Ню Джерзі, котрий мав обманути позовника на 25,000 долярів.

ПРОДАЛИ ВЕЛИКУ АВТОМОБІЛЕВУ КОМПАНІЮ ДОДЖА.

ДІТРОЙТ, Мишиген, 31. марта. — Відому велику автомобілеву спілку Доджа продано нині групі нюйорських банкирів з фірми Дилона, Ріда енд Ко. Кажуть, що продано її за готівку а ціна виносила десь межи 175 до 200 міліонів долярів.

З РЕЛІГІЙНОЇ ВІЙНИ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 31. марта. — Федеральний уряд Мексика замкнув і опечатав церкву Св. Марка в Агваскалієнтес, в котрій кілька днів тому прийшло до [illegible] ми уряду а цивільним населенням, [illegible] підбуреним католицьким священником.

З огляду на те, що подібні [illegible] можуть повторитися, уряд постановив [illegible] раз, представляючий „покаін мулерів-костоли", який [illegible] ють на [illegible] (коло пів міліона долярів). Образ мається [illegible] [illegible]

П'ЯНІ СВІДКИ.

ЧИКАГО, Илиной с, 31. марта. — Сенатор Глівер проти котрого федеральний уряд виступив з обжалованнем за змову позбавити уряд нафтових теренів в стейті Монтані, заявив публично, що свідки, які зізнавали проти нього та давали урядови дані, потрібні для обжалования, були запиті та підплачені його ворогами з републиканської партії.

СТРАШНИЙ ВЧИНОК БОЖЕВІЛЬНОЇ МАТЕРИ.

СОМЕРВИЛ, Н. ДЖ., 31. марта. — Катерина Шериден, 41-літна жінка місцевого фармера, вбила висрілом з рушниці свого сина й дочку, а відтак третим висрілом покалічила тяжко себе саму. Подія случилася пізним вечером, коли діти вже спали. Виновницю відставлено під поліцийною сторожею до шпиталю. Лікарі кажуть, що вона помре з власних ран. Вони не сумніваються, що вона божевільна.

АРХЕОЛЬОГІЧНЕ ЧУДО В . . . . . . ФРАНЦІЇ.

Недалеко Клермон-Феррамда найшли при копанню фундаменту під якусь будову великий камяний саркафаг. В саркафазі було мертве тіло молодої жінки, яке було таке свіже, начеб жінка щойно недавно померла. В саркафазі найшли й соснову галузку, ще зовсім зелену — і ріжні богато прикрашені предмети з галійсько-романської доби. Вони старі менше-більше вісімнацять літ. Недалеко саркофага найшли мінеральне гаряче жерело. Йому то треба завдячити, що тіло небішки так добре заховалося. По всій правдоподібности пара вугляної кислоти чистила воздух і він не міг дійти до саркофага.

ГОЛЯНДІЯ ДАЄ ПЛАТНЮ СВОМУ ШАХОВОМУ МИСТЦЕВІ.

Звісний голяндський шаховий мистець Люї Бурместер дістає від амстердамської громади річну ренту 4000 голяндських гульденів. Тепер же голяндська влада ухвалила признати Бурместерові ренту. Бурместерові тепер 84 роки.

ГОЛОДНІ ДІТИ НА ВКРАЇНІ.

Українська центральна комісія для боротьби з голодом сповістила московську централю, що 1. січня 1925. року на Вкраїні було 1,360.000 голодуючих дітей. 400 таких дітей не мають зовсім даху над головою, а сплять по базарах, станціях і ріжних притулках.

ПРИГОТУВАННЯ ДО ВЕСНЯНИХ ЗАСІВІВ.

Народний Комісаріят земельних справ України виєднав від союзного уряду 3,300,000 карб. на закупно засівного насіння для незаможного селяства. Крім цього а на саму ціль відступив значні кредити Український Сільсько-Господарський Банк в сумі 4,500,000 карбованців. Гроші ці вже вислано на місця і відбувається закупно не тільки насіння, а також худоби і мертвого інвентаря. Недавно прибуло зза кордону 150 тракторів, які розділено вже по губерніям. В найблизчому часі ждеться з закордону партія сільськогосподарських машин [illegible]

Подається до відома всім проектодавцям, яких проекти не були поміщені в часописи, що ненадруковані проекти передано до ужитку статутової комісії.

Редакція.

АВДІЄНЦІЯ У КУЛИДЖА.

Член У. Н. Союза і делегат на 16-ту конвенцію, др Михайло Клим із Сейнт Луис, Мо., їдучи до Джерзи Ситі на наради комісії, побував у Вашінґтоні, а при сій нагоді був теж на авдієнції у президента Кулиджа. Др. Клим сказав президентови, що іде на конвенцію У. Н. Союза і згадав кількома словами про організацію. Президент Кулидж пожелав конвенції У. Н. Союза гарного успіху.

„МУЗКОРИ".

Редакція музичного журналу „Музика" приступила до організації музичних кореспондентів („Музкори") по цілій Україні. Обовязком „Музкорів" буде а) організувати громадсько-музичні праці; б) боротьба з музицьким неуцтвом та з иншими негативними явищами у музичному життю; в) ознайомлення населення з музичною літературою та пресою; г) інформації про музичне життя мас у пресі.

АМАТОР АНТИКВАРСЬКИХ ПАМЯТОК.

Польські часописи подають пікантну новинку про продавця жидівських "тор" буцім-то сплямлених кровю жертв підчас погромів на Україні. Цим продавцем мае бути якийсь д-р Кіт і одну з таких тор продав за 50 долярів дир. Нац. Музею д-ру І. Свєнціцкому. Поліція дізнавшись про цю продаж покищо задержала тору для розглянення її походження.

ЖІНКИ В ВІЙСЬКУ.

Війна дала нагоду жіноцтву скласти доказ, що воно може виконувати найважші обовязки жовніра на рівні з мущинами. Відомо яка велика скількість жінок є нині в радянській армії. Але ніде нема їх стільки, що в турецькій. Зрівнання прав жіноцтва з мущинами пішло нині в Туреччині швидше, ніж в инших державах, Турецька армія має двох оберстів-жінок і більше сотки офіцерів.

АРЕШТОВАННЯ В КОСТЕЛІ.

Дня 3. с.м. підчас вечірні в костелі Бернардинів у Львові увійшло до костела кількох поліцаїв і агентів з комісарем поліції на чолі який арештував одну елеганту пару, що сиділа в церковній лавці. Арештування в такій обставині викликало у міст цісензацію, тим більше, що причину арештовання поліція тримає в тайні.

З ГАРАЗДІВ ЛЬВОВЯН.

Дня 4. с.м. у Львові знову три особи підняли руки на свое життє, переконавшись про недоцільність дальших змагань за вегетацію. Усі троє — люди у силі віку. А саме один 27-літний безробітний зарібник Казимир Б. стрілив собі в живіт, 30-літна Станиславa С. проковтнула 2 грудки сублімату, а 28-літна дівчина „легких обичаїв" Юлія М. кинулася з другого поверха [illegible]

СЕМИЛІТТЯ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

Дня 22. лютого ц. р. обходив цілий Союз радянських республік семилітні роковини істнування червоної армії. Вся українська радянська преса з 22. лютого присвячена в цілости тим роковинам.

ДИКТАТУРА В ПОЛЬЩІ.

Президент в Польщі має стати найвищим зверхником усеї збройної сили Польщі. На військовій комісії польського сойму принято такі постанови: президент проголошує на внесенне ради міністрів мобілізацію, виповідає війну та заключує мир за попередньою згодою сойму. Весь проєкт нових компетенцій президента у військових справах ще не принятий.

НАРЕЧЕНІ СМЕРТИ.

Так назвали палестинські жінки ноутворений ними баталіон, що має а меті боронитись перед нападами бочуючих диких бедуїнів; вони склали присягу швидше вмерти, ніж попасти в полон таких ватаг.

ЦІЛЮЩА ВОДА.

У париській медичній академії три вчені здавали справоздання про нововідкриті прикмети річної води. А саме вода з Рони, Сени та Саони вбиває деякі бацилі нпр.. тифу. Маємо тут до діла зі своерідними бацилями, які повстають у ріках і вбивають инші бацилі ріжних недуг.

З ВДЯЧНОСТИ ПІШЛА НА СМЕРТЬ.

У Мадриді витягнули з ріки тіло вдовиці Леонори Грав. Сеньора Грав, дуже побожна католичка, обітувала Пречистій Діві з Кармелю жертвувати свое життя, коли її син вернеться з війни з Мароко. Довго вичікуваний син вернувся здоровий ще й з демобілізаційною картою. У радістній екстазі поздоровила його неньа й провела з сином вечір, жартуючи й розмовляючи. Коли син поклався спати, мати пішла до церкви і вже з того часу син не побачив її живою.

МАТИ ЗІЛА СВОЇХ ВЛАСНИХ 43 ДІТЕЙ.

В Турині (в Італії) дає представлення цирк, у якому є її столітня самиця-крокодиль. Недавно воно знесла 88 яєць. Висиджувала ці яйця й підчас того пожерла 43 молодих, що виклюлися з яєць. Циркова служба з трудом виратувала решту крокодилят перед грізним апетитом матери.

ЧЕРЕШНІ ЗА 180 ТАЛЯРІВ.

Пруський король Фридрих із залюбки овочі. В кімнатах його були все найгарніші овочі, які король сам плекав у своїх теплицях (оранжеріях) у Сан-Сусі. Головнож любив надівсе вчасні перші черешні. І часто приносили йому садівники такі черешні в лютім а навіть в січни. За січневі черешні платив одного талира за штуку. В актах королівського скарбу є рубрика, з якої довідуємося, що король протягом одного-одинокого дня зїв черешень за 180 талярів. Є там і записка, яку король у цій справі написав свому скарбникові. "Ти будеш лихословити, — сказано там — що вчора зїджено черешень за 180 талярів, а я заслужу собі [illegible] Наменно воно вже більше не повторить [illegible]

З Москви наспіла вістка, що Троцького убили на доручення Зіновєва.

ЛОНДОН, 31. березня. — Із Стокгольму, столиці Швеції, повідомляють, що Леон Троцький вже не жиє.

Ся вістка наспіла з Москви з кругів політичних противників Троцького.

Кажуть, що Троцький виїхав був на примусовий відпочинок на Кавказ біля Сухум Кале. Там допали його агенти Зіновєва (Апфельбаума) і хотіли вбити. Тоді він втік до Сухум Кале і там вже більше оберігався, але агенти Зіновєва всетаки його найшли і убили. Відтак спрятали тіло і за ним слід пропав.

ЗАСТІЙ В КОПАЛЬНЯХ УГЛЯ.

ЛОНДОН, 31. березня. — Управи копалень угля кажуть, що в їх промислі щораз більший застій. Богато копалень спиняє у себе працю.

МОЛИТВИ ПРОТИ УРЯДОВИХ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ.

ПАРИЖ, 31. березня. — В католицьких церквах Альзації і Льотарингії моляться проти переслідування католицької церкви у Франції.

СУД НАД САДУЛЕМ.

ПАРИЖ, 31. березня. — Капітан французької армії Жак Садуль, котри в 1919 році перейшов був з французької військової комісії до російських большевиків, недавно вернувся сюди і його знову поставлено перед військовий суд, який вже в 1919 році засудив його на смерть.

Тепер його справу обновлено з огляду на амнестії, які признано сим, що провинились чимнебудь проти інтересів держави у війні.

КОДИФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНЬОГО ПРАВА.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 31. березня. — Сьогодня зібралась тут спеціяльна комісія для розгляду і нового укладу міжнародного права.

В комісії бере участь 16 світових славних юристів.

ЩЕ НЕ ІМЕНУВАЛИ МАРКСА.

БЕРЛІН, 31. березня. — Републиканські групи, які здобули загальну більшість при першому голосованню на президента Німеччини заявляються за спільною кандидатурою центровця дра Вільгельма Маркса, але досі ще не дійшли до згоди у сій справі і не іменували його.

КАБЕЛЬ З НІМЕЧЧИНИ ДО АМЕРИКИ.

БЕРЛІН, 31. березня. — Німецьке міністерство почт і телеграфів підписало умову з американськими телеграфічними компаніями про закладенне безпосереднього каблю з Німеччини до Злучених Держав.

ХЛІБОРОБСЬКА КОМІСІЯ.

БЕРЛІН, 31. березня. — Німецьке правительство висилае до Америки спеціяльну рільничу комісію для розглянення американського хліборобського промислу.

УБИТТЄ ЗАСУДЖЕНЦІВ ПРИЗНАЧЕНИХ НА ВИМІНУ.

ВАРШАВА, 31. березня. — Польська влада вислала до російської границі двох комуністичних засуджених на смерть Багінського і Вечоркевича, котрих мали віддати советському урядови в заміну за двох засуджених Поляків.

Одначе на границі польський поліцай Муращко пострілив і убив обох.

Польська влада арештувала Муращка і обіцяла його судити.

Муращко каже, що він тому кілька літ перебув в Росії переслідування з боку большевиків і хотів над ними відімститись.

МОСКВА І ПОЛЬЩА.

РИГА, столиця Латвії, 31. березня. — З Москви сповіщають, що російська советська влада дуже розлючена на польську владу за убиття Вечоркевича і Багінського, але вона всетаки видасть Польщі своїх засудженців, а поступок Польщі використає для агітації серед робітництва в Польщі.

ЖИДІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ.

ЄРУСАЛИМ, столиця Палестини, 31. березня. — Завтра [illegible] буде тут отворений жидівський (єврейський) університет.

З початку буде се мала установа, яка буде виростати в міру прибутку наукових сил, учеників і засобів.

Провід отворення інституції віддано британському дипльоматови лордови Балфорови, котрий спеціяльно приїхав на сей обхід.

ТУРКИ ПРОТИ КУРДІВ.

ЦАРГОРОД, Туреччина, 31. березня. — Турецьке правительство подає до відома, що проломило вже ряди повстанських відділів Курдів в Малій Азії.

КАТАСТРОФА БІЛЯ МОСКВИ.

МОСКВА, 31. березня. — Сьогодня наїхав недалеко Москви поспішний поїзд на льокальний. В катастрофі згинуло [illegible] осіб, а понад 100 потерпіло тяжкі покалічення.

СПАДОК ЦІН ПШЕНИЦІ.

ЛОНДОН, 31. березня. — Ціни пшениці [illegible]

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	[illegible]	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ЗВОРОТ РЕЗЕРВИ КОРИСНИЙ

Декотрі асекураційні організації, бизнесові й запомогові, незадержують так званої резерви члена на случай його виступлення з організації, але в один або другий спосіб звертають його членови.

Таких способів звороту є два.

Після одного, організація звертає членови резерву в готівці. Сю суму називають „вартість поліси в готівці". Се не буде, очевидно, його всі вкладки до організації, а лишень сама його резерва, себто та частина його вкладок, яку він вкладав понад кошти свого обезпечення. В перших роках члена вона не висока, але зростає з кождим роком, аж до часу, коли з неї починається брати дещо на заплаченне коштів його обезпечення, себто десь межи 45 а 55 роком його життя. Опісля вона вже починається зменчати, так що 65-літний або 70-літний член уже не може богато скористати з такого звороту. Тому члени асекураційних організацій не люблять такого звороту постановляти, бо таке звертанне вкладок се немовби примана для члена виступити з організації. Організація, яка справді дбає за свій розвій, яка хоче задержати своїх членів при собі, та набрати їх як найбільше, десять разів задумається, заким рішиться на такий ризиковний крок.

Тому місто сього придумано другий спосіб звороту резерви для члена, котрий вже не може платити своїх вкладок, себто хотівби вже радше виступити з організації та зречися обезпечення. Се так звана „виплачена поліса", яка полягає в тому, що місто звертати резерву виступаючому членови, вживається сеї резерви на купленне йому посмертного в організації на низчу суму, як він був перше обезпечений. Ся форма недобра тим, що старший член, виступаючи з організації, не має вже досить резерви, щоби купити собі за те досить високу полісу, яка моглаби справді бути забезпеченнем для його родини. Коли він стояв в організації 40 літ, на 1000 долярів, а дійшовши до 65-ого року життя, побачить у статуті організації, що йому за те, що він зречеться тисячки долярів обезпечення, не буде платити вже вкладок до самої смерти, а його родина все ще дістане по його смерти, скажім 200 долярів посмертного, то такий старий член певно такої пропозиції не буде вважати добродійством.

Та ще й се добродійство не таке зовсім певне, бо не всі запомогові організації можуть його завести. Се тому, що запомогові організації укладають свої табельки вкладок так низько, що лишень як вся резерва відступивших членів лишається в організації, сі організації можуть вважатися за певні. Частенько табельки вложені як слід, але члени організації приймають до організації без розбору здорових і хорих, так що через се в організації смертельність висша, як припускали ті, що сі табельки вкладали. Наслідки сього такі, що коли така організація ухвалить у себе зворот резерви вступаючим членам, стейтові уряди, обрахувавши здібність організації до плачення, скажуть відтак, що таке неможливе. Така реформа можлива лишень в тих організаціях, котрі, вкладаючи свої табельки, взяли все з гори під увагу, і котрих члени розуміють як слід добро організації та дбають за те, щоби набирати до організації не хорих і калік, але здорових людий.

Помимо сего всего закрити факту старости не вдасться. Факт є фактом, що чоловік, який покладає своє удержанне на працю своїх рук, а заробляє в старшім віку менче, як у молодости, то чим старший він, тим тяжче йому приходиться платити вкладку до організації, себто дбати за обезпеченне своєї родини на случай своєї смерти. Сього факту не може закривати ніяк запомогова організація, котра хоче носити своє імя не для паради лишень. Така організація, знаючи клопіт своїх членів, мусить взятися до розвязки клопоту. Її члени не сміють закривати собі очий перед тою проблемою, але мусять оглянутися за якоюсь відповідною зарадою, як се роблять відважні люди. Завданне перед ними ясне: треба зробити так, щоби члени не платили на старі роки, коли вони платити не можуть, щоби вони на старість були звільнені від вкладок, а мимо сього їх забезпеченне для них лишалося, себто вони все ще мали певність, що їх організація заплатить їх родині повне обезпеченне.

Отсе є так зване обезпеченне на ціле життє з обмеженим плаченнем вкладок. Ряд членів нашої організації підняв сю думку в своїх проектах, і при належитім, спокійнім розглянению справи сю важну, а корисну новість буде можна в нашій організації завести вже в найблизчім часі.

СВЯТО 75-ЛІТНИХ РОКОВИН НАРОДЖЕННЯ ДР. Т. МАСАРИКА, ПРЕЗИДЕНТА ЧЕСЬКОСЛОВАЦЬКОЇ РЕПУБЛИКИ

I.

Я повернув власне зі свята в честь 75-их роковин народження президента чесько-словацької Републики Др. Томи Г. Масарика. Устроювали це свято живучі у Відни Чехи, переважно горожане австрійської републики. Явилися їх на салі дуже богато, а хто не змістився, стояв в сусідних комнатах та в передпокою. Початок визначено на г. пів до десятої рано. В тім часі саля була вже повна і явився також чеський посол — міністер Др. Крофта з генеральним конзулем Др. Стархом та цілим посольським персоналом. Як бачимо, то Чехи цілком не встидаються віддавати чільні місця в своїй державі докторам і ніхто ттих докторів за це не ганьбить, що вони вчилися та докторати поздавали. І Чехи не без національних хиб, але до тих хиб хамство на щастє не належить.

З Українців явилося лише 9 осіб, хоч в українських кругах нзано про це свято загально. Українські товариства обмежились на висланню ґратуляційного письма. Обговорювано вправді приватно плян вислання депутації з ґратуляцією до чеськословацького посла, але цей плян убили ті, що не хотіли мабуть наражуватись польському посольству — арґументуючи, що „це був би політичний крок." Але заложенне, українського університету в Празі, що є виключно заслугою през. Масарика (очивидно — попри почин даний проф. Колессою) — чи це не було політичним кроком, чи це не було ударом в лице Поляків. Дивуєшся прямо рутенським хитрощам і концептам, коли іде о це, щоби чогось — не зробити. Колиж я звернув на це свято увагу зібраного в „Укр. Бесіді" жіноцтва то одна студентка довідавшись що воно відбудесь в неділю о год. ½10 рано сказала: „Так рано? Таж я мушу в неділю виспатись!"

Очивидна річ, що не прийшла тай других товаришок до наслідуванн ясвоеї „акції" потягнула. Не прийшов дехто і такий, чий потомок на чеські кошта студіює у Празі. Але дарма! Тяжко, дуже тяжко рушати з місця націю, котрій брак політичного хисту і котра за найвищу політичну мудрість уважає: лежати на купі рідного гною та час до часу (щоби не змучитись надто!) постогнувати: „нам кривда!"

Дуже інтересним є цілий перебіг життя Масарика, людини, що в деяких часах була страшенно зневажена у більшости „свідомих" Чехів, але заразом була й божищем немалого гурту молодежи та поступовців.

Масарик — це людина незвичайно спокійної і зрівноваженої вдачі. Але рівночасно душа його **перейнята великим, пекучим бажанням правди і справедливости** і то не лиш у відношенню до свого власного народа, але і до цілого людства. Для тих своїх ідеалів гуманности він посвятив цілу свою невсипучу діяльність цілого свого життя.

Дехто порівнює Масарика з нашим М. Драгомановом і є річею певною, що коли би Драгоманів уродився бодай о 10 літ пізнійше (то є 1851 р.), а жив так довго як Масарик — то його значінне і роля розвою українства в історії послідних 10 років була би певно подібні до тої ролі і того значення, які має для Чехів Масарик. Але і в тім, що вже до своєї смерти (1895) виконав був Драгоманів, є много такого, як те, що для свого народа зділав Масарик. І як для Драгоманова головним, провідним кличем життя було „**неправда — не просвіта!**" так і Масарик держався все ось якого клича піднесеного еще великим патріотом чеським і мучеником († 1415) **Яном Гусом.**

„**Шукай правду,** слухай правду, учись правді, люби правду, говори правду, перестерігай правди, **Борони правди аж до смерти!**"

Масарик є сином панського фірмана а родився в Годоніні на Моравах 7 марта 1850 р. Він походить з морських Словаків а його погляд на відносини Словаків до Чехів відбився також дещо в його поглядах на відносини Українців до Росіян. По скінченню двох кляс реальної школи він мав стати народним учителем, але був еще замолодий на таку посаду. Тому родичі віддали його на науку до одного слюсаря у Відни, але він не маючи хисту до цего — утік до дому. Тут його віддано до місцевого коваля, звідки однак витягнув його щасливо його давний учитель Людвіг і дав його на учительського помічника до свого батька в Чейковичах. Він тут іаступав також орґаністу а підучившися латинської мови вступив в 1865 р. до ґімназії в Берні. Тут перейшов він лише 6 кляс, бо через свою поступовість і ненависть до неправди попав в конфлікт з директором. Послідні два роки ґімназійних наук скінчив він у Відни, де здав матуру а в р. 1876 узискав на тамошнім університеті степень доктора фильозофії. Він на тім однак не пеперестав але виїхав на дальші студії до Ляйпциґу де найшов собі достойну себе дружину в особі американської студентки Міс Ґарріґ. В р. 1882 покликано його на надзвигайного професора фільозофії до новооснованого чеського університету в Празі, але аж по 18 роках — в наслідок його поступової діяльности — став він звичайним професором. Ріжні університети в Америці, Німеччині та Анґлії запрошували його до себе, але він уважав за свій обовязок працювати для Чехів і поміж Чехами.

Годі тут вичислювати всі наукові твори Масарика та твори такі, що мають більше просвітно-пропаґандистичний характер. Але всеж таки деякі з них мушу тут напровадити. Ось вони: „Самогубство як масова поява модерної цивілізації" — „Карло Говлічек", „Прямування та ідеали національного відродження", „Ідеали гуманности" (перекладені і на українську мову), „Соціяльне питанне" (є се знана критична монографія про марксизм), „Національна фільозофія новітного часу", „Австрійська закордонна політика і дипльоматія", і много инших.

Дуже важною була його борба в справі в справі признання старинних рукописів краледворського і зеленогорського за сфальшовані. Це придбало йому найбільше ворогів. Зосібна між Молодечехами. Однак він станув на ось якім становищи:

„**Честь народна жадає, щоби ми пізнавали і боронили правду. Є більшою відвагою і заслугою признати свої помилки, ніж боронити ошуканство, хоч би в нього вірив весь нарід**".

І справді, — тепер вже ніхто з Чехів не покликуєсь на ті рукописи, котрі впрочім яко твір письменника чеського Ганки — мають самі по собі велику поетичну вартість. Але тепер вже ніхто не каже, що вони є памяткою глубокої чеської старини та є доказом, як тоді високо вже стояло чеське письменство, „коли Німці еще по лісах жолудь жерли." Народ чеський має так много зібраних давних культурних цінностий, що не потребує аж братися за підроблюванне старих рукописів.

Боротьба о правдивість згаданих рукописів розпочалася властиво вже в р. 1858, а брали у ній межи иншим участь і російські учені Макущев та Ламанський і наш Антін Петрушевич (дядько пізнійшого нашого президента) і Хорват (недавно померший) Ягіч, а всі вони оспорювали оригінальність тих рукописей. Колиж пражський професор Ян Гебавер в однім лексиконі також станув на тім становищи то другі чеські специялісти, зосібна проф. Гатталя дуже гостро на нього накинулись. Доходило скандалу, і Масарик не міг цего рівнодушно зносити. Він післав в р. 1886. проф. Гебаверови прошамятне письмо в котрім між иншим заявив: „Той стан контроверзії (суперечних поглядів) не дасть поєднатися з нашою честію і з правдою. Ми самі собі шкодимо через це так дома як і заграницею".

Він виробив отже цілу програму боротьби, котра при помочи цілого ряду учених закінчилася побідою. Масарик і товариші виказали наглядно, що оба рукописи — краледворський і зеленогорський є фальсифікатами. Але як-же прикрою була побіда! Якими прізвищами обсипано передовсім самого Масарика! „Злочинець, бандит, зрадник вітчини, нігіліст" і такі инші гарні слівця падали мов град на його в гору піднесену голову.

Масарик сам розказував мені про декотрі подрабиці тої боротьби. І так на примір виказано, що слово і понятте „чолобитна" ужите в краледворській рукописи — ніколи не було у Чехів уживане, а взяв його Ганка прямо від Москалів. Так само через хемічне розібранне синьої краски ужитої до мальовання прикрас на тім рукописі переконалися дослідувачі, що та краска є так зване „берлінер бляв", котре допервa з початком девятнайцятого століття зачали фабрики виробляти. Найцікавійша річ, що Ганка — властивий фальсифікатор тих рукописів — не міг видержати і на кінци одного з них між прикрасами помістив якесь дуже покручене слово, котре остаточно — мабуть під люпою — удалося відчитати. Стояло там написане: „Hanka fecit" — то є: „Ганка зробив." Більшого доказу чейже не було Масарикови і тов. потреба!

В р. 1891. став Масарик послом до віденського парляменту, а на другий рік і до краевого сойму. Однакож особисте непорозумінне з провідником Молодочехів Др. Ю. Ґреґлом довело його до цего, що він в 1893 році оба мандати зложив, уважаючи, що чеську суспільність треба докищо позапарляментарною роботою приготовити до виконання тих завдань, які після нього мав чеський народ до сповнення.

І він в часописах „Час", і „Наше Доба" — та в цілім ряді брошур розвивав свої реформаторські погляди.

„**Соціяльна справа** — писав він в одній розвідці — **не є питаннем одної кляси чи касти але справою всіх**... Соціяльна проблема є питаннем моралі і неморальности, є питаннем про насильство та активний гуманітаризм."

А про національне питанне висказався він між иншим ось як:

„В міру зросту тенденцій національного розвитку — держави ународовлюються. Нація є державнотворча, або нашими словами: **Кожен нарід прямує до політичної самобутности, якої потребує і мала нація. Бажаємо політичної самостійности, щоб не бути під чужою кураторією. Так само, як поодинока людина хоче бути своїм власним паном, так і нарід. Підвалиною цих змагань має бути усвідомлене народу.**"

Великого крику наробило було виступлення Масарика в справі процесу проти Жида Гільснера (1899), обжалованого о замордованне двох дівчат. З цеі справи зроблено велику антижидівську гецу, представляючи той — впрочім не доказаний Гільснерови морд — яко морд ретуальний. Масарик дуже рішучо виступив тоді против того середновічного забобону, немовби то Жиди уживали християнської крови. Між иншим написав він в тій справі таке: „Я станув в обороні Гільснера тому, що тут розходилося о невинного чоловіка, а крім того і о честь чеського народа!.. В тій справі не іде о повагу і супокій жидів, але освободженне невинної людини. Хотя Гільснер є непотрібом — то всеж таки він є чоловіком!"

Ох! якими-ж гарними слівцями обсипано Масарика за його відважне людяне виступленне! Та всеж він бодай тільки зискав, що засуджений на смерть Гільснер зістав помилуваний на досмертну тюрму.

Коли в р. 1907. Масарик зістав знову послом до державної ради — він і буковинський посол Стравхер підняли нові старання в справі ревізії процесу Гільснера. Я сам підписав їм цілий ряд інтерпеляцій та внесень в тій справі. Але допервa по смерти Франц Йосифа новий цісар Карло помилував Гільснера і сей по майже 20-літній тюрмі дістався на волю.

Але справа Гільснера — це лише малий епізод в парляментарній діяльности Масарика. Він при всіх важнійших справах забирав голос і все стояв за правдою і в обороні покривджених. Славною була його промова в обороні професора Вармунда (4. червня 1908 р.). — В чотири дні пізнійше він вже **реферував разом зі мною на великім вічу скликанім у Празі для протесту проти переслідовання „Січий" в Галичині!**

А коли австро-угорське міністерство справ заграничних викликало при помочи зфальшованих документів карний процес в Загребі проти А. Прібічевича і його 52 товаришів — Масарик поїхав до Білгороду, поінформувався докладно про цілу справу; був також при цілім процесі і потім поставив в австрійським парляменті нагле внесенне на парляментарне розслідженне цілої справи. В своїй дотичній промові Масарик здемаскував тоді ґрунтовно і австро-угорську дипльоматію і судівництво що станули на її услуги.

Він вже тоді перекoнався, що Австрія удержатися не може.

Єще перед світовою війною вийшли в німецкій мові два величезні томи його праці „**Росія і Европа**", так як Масарик вже тоді був першим в Европі специялістом від російських справ.

Коли взяти на увагу, що Масарик і на університеті викладав, і промовляв та реферував на безчисленних зборах — то справді приходиться дивувати звідки та людина находила достаточно часу, щоби єще писати такі величезні книги!

Але одно пережитте розяснило мені тайну системи його праці.

Вертаючи раз зі сесії парляментарної в Галичину я їхав з Масариком в однім залізничім переділі аж на Мораву, де він мав виступати на вічу в своїм виборчім окрузі. Я побачив, що він має з собою всі потрібні причандали до писання і що він не дивлячися на трясення вагону узявся зараз до праці. Колих він заглядів у мене одну брошуру Драгоманова — він попросив мене щоби йому її на час подорожи випожичити тай таки зараз почав робити з неї виписки. — **Як бачимо** — кожда хвиля була для нього дорога, і він з кождої користав після своїх сил!

Його працею для чеського народа підчас світової війни — займуся у слідуючій статті.

Др. К. Трельовський.

ДОПИСІ.

БОСТОН, МЕСС.

Як колядували діти на Рідну Школу.

Коли прийшов час коляди треба було подумати про це і в нашій громаді. о. Пелехович пригадував цей обовязок в церкві, а наше патріотичне бостонське жіноцтво взялося до його виконання. Колядували діти, згуртовані при укр. кат. церкві. Приготовання були дуже солідні. Діти вивчено дуже гарні патріотичні привіти якими вони витали господарів, а в яких згадували між іншим про ті знущання, яких допускаються Ляхи на наших братах в краю. Не одному потекла сльоза, коли слухав як щебетали діти та просили о жертву на ратунок нашого народа.

Заколядовано $156, які вислано через Обєднанне до краю на потреби Рідної Школи, Це мабуть найбільша діточа коляда в Америці і ми тішимося з щирого серця, що наше молоде покоління має стільки завзяття та любови до свого, що завдало собі стільки труду та зібрало так велику жертву. Честь нашим батькам, що так гарно виховали своїх діточок, честь нашому жіноцтву, що так гарно зарядилося з колядою, а щира подяка тим, що не пожалували своїх центів.

Колядували:

1. Під проводом Марії Зварич (жени Романа) заколядували $4..15 діти: Марія Боднар, Ярослав Довганчук і Петро Шемеда. Жертвували: Андрій Хомин $1.30; по одному долярови: Николай Козовик, Іван Гримак, Данило Сілінський, Роман Зварич, Стефан Бойко, Олекса Кудрик, Стефан Штогрин, Гр. Оверко, Й. Панас, Микита Шафранський, М. Шемета, Стефан Чопик, А. Любачівський, М. Шемета, Д. Юськів, І. Козак, С. Копанський, М. Майдан, Р. Скалецька, З. Зінко, І. Литвин, І. Матеік, Гр. Зварич, І. Майдан, С. Ярош, Г. Захарчук, П. Улвчак, П. Начас, Гр. Музика, С. Кучер, Катарина Тиличин, Марія Дяків, К. Берестецька, Дм. Кузь, Н. Давискиба; по 75 ц.: В. Вонс; по 50 ц.: Н. Довганчук, М. Волошин, К. Шадай, Кс. Гринюк, І. Волощук, Д. Пащак, А. Роговська, Т. Тодощук, М. Беззубка, І. Чічка; 40 ц.: Ів. Сокалецький, 35 ц.: А. Ульчак; по 25 ц.: Я. Довганчук, М. Лютик, Л. Дутчак.

2. Під проводом Анни Переходюк заколядували $33.75 діти: Катерина Шемет, Павло Шафранський, Петро Козовик і Володимир Оверко. Жертвували: Др. Елизавета Самойленко $3.00; по долярови: Т. Переходюк, М. Чепига, В. Коревський, А. Кравець, А. Білак, П. Френчко, В. Виноградник, Б. Панталюк, Алекс, Ф. Дорош, А. Гапанюк, А. Маслянка, О. Лашкевич, П. Погорецька, Ів. Зінковський, Е. Шпаковський, Д. Доматюк, М. Степасюк, І. Гиба, І. Косівок, А. Смарж, С. Мокроваль, І. Клюка, Ф. Хархут, А. Гарматюк; по 50 ц.: І. Олійник, О. Яворівський, Мартинко Костанич, А. Бидак, Мих. Вонс, І. Бочхівський, М. Карнічка, К. Смольчук, О. Стекоріз, Роман Продан; по 25 ц.: І. Димуш, М. Вонс, П. Заяць.

3. Під проводом Матрони Дацко колядували діти: Зофія Шафранська, Володимир Хомин і Емілян Старушок. Заколядували разом $24.50. Жертвували: Теодор Бартків $2.00; по долярови: Пилип Боднар, Д. Костецький, М. Костецький, Я. Старушок, П. Кукурудза, М. Ничай, Д. Шидловський, М. Поворозник, Романів, М. Волошин, П. Музика, С. Майброда, Г. Соятис, В. Маслянка, Н. Ботулинський, А. Іванків, О. Дацко, М. Зварич (молодша), О. Музика; Й. Юськів 75 ц.; по 50 ц.: П. Пизюра, Т. Галатин, Ф. Костецький, І. Добровольський; по 25 ц.: Г. Бутинська, П. Завалюк, Д. Вонс.

4. Під проводом Евфрозини Байрак діти: Анна Шемета, Володимир Шидловський і Йосиф Шемета заколядували $19.85. Жертвували: По долярови: А. Бладик, Г. Турчинець, А. Мороз, Д. Бусахинський, М. Панькевич, Ф. Ярошевський, А. Кусіткевич, К. Ляшкевич, М. Куравський, М. Білак, П. Улашкевич, Д. Лашкевич; по 50 ц.: Криська Г. Мирощак, В. Блашків, Г. Поліщук, Черняк, Мирон Вонс, Михаил Вонс, М. Снігур, Д. Зінковський, С. Поліщук, Й. Козовик, Міклин, М. Огоник, В. Заяць, М. Безкостий; С. Стаканчина 35 ц.

5. Під проводом Катерини Лашкевич діти: Ярослав Довганчук, Анна Шемета, Антін Пащак і Зофія Шафранська заколядували $20.10. Жертвували: Іван Флис $2.00; по долярови: К. Роляк, Л. Григорович, А. Марко, Д. Лютик, З. Дзюбанюк, П. Висьовський, А. Гальчук, А. Люкс, К. Підгірна, К. Лашкевич; по 50 ц.: М. Сорецька, М. (нечитко), М. Гуцуляк, Д. Панащук, А. Пилюк, Н. Заторський, А. Душенська, Н. Пташник, І. Камінський, М. Сенюк, О. Олексюк, Е. Янущкевич; М. Приймак 30 ц.; по 25 ц.: І. Ставничий, В. Дабялюк, М. Кондрик, Е. Гаврилюк, І. Янофрович, А. Дмитрук; по 10 ц.: С. Караняк і Р. Якішовська.

6. Під порводом Марійки Пелехович заколядували $16.00 діти: Катарина Шемета, Володимир Хомих і Павел Шафранський. Жертвували: Пилип Бидзінський $2.00; по долярови: о. Йосиф Пелехович, Іван Медвідь, Евфрозина Байрак, Петро Боднар, Ів. Куравський, Марія Волошин, Л. Марущак, П. Христинич, Г. Шпак, А. Нещирук, Н. Стадник, і Н. Козовик; по 50 ц.: С. Медвідь, Д. Шептицький, П. Пастущак, О. Стідз і І. Кісільовський; В. Мельничук 40 ц.

Разом заколядовано 156 дол., які призначено на Рідну Школу та вислано до краю через Обєднанне у Филаделфії.

ЛІКУВАННЯ ХОЛОДОМ.

Цікаві є невеляції вчених про лічничі прикмети зимна. Його вплив на организм є ріжно маґнітний. Зимно: відбирає теплоті части тіла з котрого безпосередно доторкається, бо старається вирівнати ріжницю температури тіла й свого. Наслідком зменшення температури части тіла — слідує повільне охолодження цілого тіла. Так зимною маємо найпевніший засіб до обниження підвисшеної температури. Зимно стягає кровоносні судини й так спричиняє зменшення крови у тих судинах. Цей спосіб можна знаменито примінити як засіб проти льокальних запалень. Разом із зменшенням скількости крови слідує й зменшення вражливости. Отже зимно є першорядним засобом, який успокоює біль. (Має це примінення в дентистиції). Коли зимно примінювати коротку хвилю і на поверхні цілого тіла, то воно збільшує значно обіг крови, отже є найпростійшим способом, що побуджує до зміни матерії. В лічництві скаля примінювання зимна є ріжна, залежно від цілі яку хочемо осягнути. До обниження температури цілого тіла є найліпші купелі: температура води не мусить бути надто низька; около 16—25 ступнів Реоміра.

Великий вплив тоді має час тривання купелі. Тому що слідує вирівнання температур: води й тіла, отже: чим довга купіль, тим довше обі температури будуть вирівнюватися. До поборення льокального запалення надаються ледові оклади. В браку леду можна ужити зимної води.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Т-во Зап. Січ, від. 206, повідомляє своїх членів, що мітинґ квартальний відбудеся дня 5. квітня с. р. в неділю о годині 2.30 пополудни. Неявившийся член чи урядник підлягає карі після статута. — С. Бардачевський, секр.

АМСТЕРДАМ, Н. Й. Тов. ім. Івана Франка, від. 266, повідомляє своїх членів, що надзвичайний мітинґ відбудеться в суботу, 4. квітня, о годині 7. вечером в церковній гали при Пуласки ул. Обовязком кождого члена прибути на мітинґ. — В. Михалюк, предс.; Т. Сюрко, секр.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

210.

Вест Пулман, Илл.

Дуже короткий час остає до зїзду на XVI. головну конвенцію У. Н. С. Я дуже інтересуюся справами відділовими У. Н. С. та вислідом зближаючоїся конвенції. Щоби знова виробити який практичний проєкт, треба передусім богато знати про діла організації, екзекутиви, річних і надзвичайних засідань екзекутиви і діловодства відділового, що звичайному членови не так легко розвідатись.

Розібрати розважно непрактичні ухвали і обміркувати, в який спосіб їх змінити. Розважно обміркувати, які нові ухвали приняти, щоби служили на хосен членам У. Н. С. і не ушкодили організацію а змінили її вдруге стількі як досі.

Якій цілі служить У. Н. С.? — Се є подане в статуті У. Н. С. в артикулі другім. Однак в артикулі другім є подано лише про два важні фонди, се є запомоговий і посмертний, а в артикулі пятім є подано аж сім фондів. Фонд пресовий є влучено враз з фондами адміністраційними. Після мого спостереження фонд конвенційний є за великий бо в 1921 році з фонду конвенційного ужито $4.000 на фонд адміністраційний. Задля того піддаю проєкт, щоби фонд конвенційний зменшити на 4 цен. від члена в місяць, а що фонд адміністраційний є злучений враз з фондом пресовим і після мого спостереження є за малий, а домагання членів не відкличні про поліпшення органу Свободи і дарункового календара в році, про те подаю проект підвисшити фонд адміністраційний з 10 ц. на 12 ц. від члена в місяць.

Про пересадне побільшенне органу Свободи не хочу і згадувати бо вона є для працюючого члена досить велика. У мене є зложені річники Свободи і дають не злий перегляд. З сего перегляду слідно дуже ясно, що Свобода, під зарядом редакційного комітету о много поліпшилася змістом. Однак вплив урядників і редакційного комітету у Свободі змагав до поширення справ народних більше, як про членів У. Н. С. Історичні повісти народні оповідання, коротенькі гумористичні кавалки, влучні і дотепні жарти дуже причиняються до розвитку просвіти. В У. Н. С. є більше членів з малим вишколеннем, котрі не посідають бібльотек, а висше згаданий зміст заступавби їм се. З літературної части, про письменників і поетів українських а і инших народностий майже нема нічого подавано.

Про справи жіночі, про їх змагання, в якім напрямі просвітнім і товариськім їм розвиватися треба, нема нічо подавано в органі Свободі. Єсли У. Н. С. бажає мати жіноцтво членами, треба щоби про них подбати також в пресі.

Який хосен осягнув У. Н. С. через інспекторів, се мені ще не відомо. Мені довелося мати діло з одним таким інспектором У. Н. С., що не уміє навіть поправно писати, а котрий дуже богато непорозумінь робив межи членами. Се можу довести свідками, що §456 в статуті У. Н. С. з р. 1917-го в ніякий спосіб не міг зрозуміти. І тогди коли перепровджувалося §454. то йому все здавалося що се перепроваджуеся §456. А як сей інспектор У. Н. С. написав скаргу на члена то ніхто не міг перечитати. Копію сеї скарги я переховую на доказ, у себе. Хотяй сей інспектор, підчас кампанії, зорганізував 8 членів однак через його поведенне 10 членів виступило з сего відділу, в котрім він є. Сей інспектор зорганізував члена одного невилічимо хорого, котрий тепер по короткім часі є тягарем для У. Н. С. Єсли більше таких інспекторів У. Н. С. було де по інших місцевостях, то прошу поважаних Делеґатів уряд інспекторів знести на сій XVI головній конвенції, бо вони не причиняються до зросту орґанізації.

Як сильна є орґанізація У. Н. С.? Я вже є членом більше десяти літ і усе старався я вкладки виплачувати, а не є я певний сего, чи членства не утрачу з примхи якого небудь урядника відділового або головного урядника У. Н. С. Головний урядник скорше повірить урядникови відділовому, як членови, хотяйби відділовий урядник фальшиво доносив. Не так грозить утрата членства від головного урядника як від відділового. У відділі дуже часто так буває, що аж лячно у відділі стояти. І неоден член бажавби обезпечитися в У. Н. С., а не належати до відділу, де замість справ відносячихся до відділу і У. Н. С. переводяться особисті порахунки і сварка, а член немаючий нічого з сими порахунками або утікає з мітинґу або зовсім на мітинґи не приходить, або зражуєся так, що покидає орґанізацію.

Хотяй в статуті У. Н. С. є параграфи на відділі ухвали, яких потреба придержуватися, щоби приладно провадити мітінґи відділові (подано есть, які є обовязки членів і урядників) — так що з того, коли богато урядників відділових і членів не знають своїх обовязків як слід. Я вже у шестім відділі є членом і спостереження сі подаю не з одного відділу. Навіть були підручники, котрі поучували, як пепроваджувати мітінґ успішно, але чи се не принялося в ужиток а може не усі відділи сі підручники мали, досить що такий підручник є практичний і пожаданий.

Висше згадана справа є дуже важна в орґанізації і від неї є залежний зріст або застій в орґанізації. Прошу поважних Делеґатів обдумати і ухвалити спосіб, щоби сі недомагання усунути і сим уможливити зріст орґанізації і запевнити членство.

У. Н. С. є сильна орґанізація і посідає міліоновий маєток: так проголошено у Свободі головним урядом. З одної сторони се є добре, що головний уряд так проголосив, щоби була певність для тих, що стоять в орґанізації і їх обезпечення можуть бути запевнені і для тих Українців, що бажають обезпечитись де є можлива певність обезпечення.

З другої сторони є зле, що так проголосив без належитого вияснення. Сим звалив з рівноваги богато делеґатів, а ще більше членів.

Висше згадані делеґати на підставі домагань членів постановили домагатись на конвенції ужити якусь часть як не усьой майже маєток У. Н. С. на нові цілі. Бо головний уряд не вияснив, що сей великий маєток У. Н. С. ділиться на богато частий, з котрого якась часть без устанку зуживається, а сі части, котрі дають постепенно сталий зріст єсть нарушима лише в призначених на се випадках а не на яку небудь иншу ціль. На нову чи ново ухвалену ціль потреба конче ухвалити новий фонд.

Піддаю під розвагу проєкт, щоби на місце інспекторів були вибрані делеґати або делеґатки по відділах на протяг чотирох літ. Такий делеґат не міґби занимати другого уряду у відділі. Член занимаючий уряд в відділі не може бути вибраний на делеґата. Вибір делеґата має відбутися по конвенції, на річнім мітинґу, враз з вибором урядників. Жаден член не може бути вибраний делеґатом если не належить до орґанізації через протяг цілого року, а у відділі через шість місяців. Право вибору на делеґата може мати лише сей член, що знає читати і писати по українськи і розбирати та вияснити усі параґрафи, подані в статуті У. Н. С.

Обовязком делеґата є бути присутним на мітинґах відділових, уважати на хід нарад і порядків у відділі і усі неточности собі нотувати. Засягати ріжних інформацій від урядників відділових по укінченню відділового мітинґу для того, щоби не перервати в урядованню мітінґовім, забирати голос за дозволом предсідателя і на бажання членів або урядників, а за дозволом предсідателя вияснити параґрафи в статуті У. Н. С.

Вести орґанізаційну працю в околици, в котрій знаходиться відділ, до котрого він приналежить. Виповняє апліцацію о принятте в члени, однак не може підписувати з тих зглядів, що сей уряд приналежить до предсідателя і секретаря.

Не підлягає контрольній комісії відділовій. Має право забирати голос у відділі з сим самим правом, що і урядник відділовий. Приготовляти матеріял на слідуючу конвенцію. Повновласть має йому доручити уряд відділовий, як відїзджає на конвенцію. Заступник делеґата має також ті асмі права і привілеї, що і делеґат. В разі смерти делеґата має предсідатель проголосити опорожнене місце на слідуючім звичайнім мітінґу і приступити до нового вибору. Єслиби смерть делеґата наступила щойно три місяці перед конвенцією, або єслиби делеґат через непередвиджені випадки не був спосібний їхати на конвенцію, то в такім разі їде заступник делеґата.

Добра сторона такого делеґата є та, що делеґатом на конвенцію є многолітний член У. Н. С. і обзнакомлений з діловодством відділовим і знаючий майже усі параґрафи, артикули і точки подані в статуті У. Н. С.

Желаю поважаним делеґатам успіху в єдности і розвазі при нарадах про добро орґанізації У. Н. С.

Теодозій Менцінський.
член від.243 У. Н. С.

211.

Бруклин, Н. Й.

З нагоди головної конвенції **Укр. Нар.** Союза читаю ріжного напряму проекти делеґатів і членів. Це заставило і мене дещо написати і поділитись своєю гадкою.

1) Головне, щоби шановні делеґати відкинули всякі партійні поділи межи членством У. Н. С. Час перестати ділитися на духовенство, бізнесменів і таке инше, як я бачу в проєктах. Члени, Укр. Нар. Союза відчувають в собі українського духа і люблять свою орґанізацію, а люблять її всі, без ріжниці свого звання. Як є меже нами люде освічені, то ми можемо ними лишень гордитися. Противлюся проєктови, щоби духовенство до уряду не вибирати. Як межи нами є люди здібні до уряду, чому їх не можна вибрати?

2)Годжусь, щоби часопись Свобода виходила на 8 сторін, я годжусь радо тому, бо люблю читати. Але тут мушу сказати, що й годжусь на піднесення фонду, бо мусимо зрозуміти, що коли часопись збільшимо, то єсть додамо ще 4 сторінки, то треба й робітника подвоїти і менажера і редактора і помічників, а також і платню піднести.

3) Що до сиротинця, я милсивби так: Нехай кождий делеґат попрацює у своїм відділі та привезе готове на конвенцію, чи члени по відділах годяться дати найменше по 5 долярів, щоби збудувати так званий дім убогих а потім по 1 дол. річно! Колиб гроші на сиротинець малось взяти з каси Укр. Нар. Союза, то принеслоби великий тягар касі. Колиб з каси Союза виаситнувати $40 тисяч, як було сказано в проєктах, то будьте певні, що се викликалоби розлом в орґанізації.

4) Число членів в Союзі за слідуючі чотири роки мусить подвоїтися. Щоби се сталося, треба сказати, що і праця нашого уряду у головних офісах також подвоїться. Щоби се сталося, то треба зрозуміти, що треба на будуче головним урядникам, працюючим в офісах підвисшити платню, щоби вони працювали з енерґією для Укр. Нар. Союза і його членів.

5) Протокол конвенційний має бути виданий спеціяльним числом Свободи, а не частями в богато числах, щоби член міг перечитати події й ухвали конвенції і застановитись відразу по їх перечитанню, чи ухвали корисні і популярні.

6) Щоби побільшити відшкодовання за ушкодження тілесні і невилічимі слабости.

7) Що до підвладних відділів і орґанізаторів нових відділів змінити §184 так, щоби місцевости, в якій находяться вже відділи (або відділ), коли на се нема 16 членів.

8) В параґрафі 315 додати, що член, коли не опускає границь місцевости не є управнений до переступного листа.

9) Коли член опускає границі Злучених Держав, а не бере карти подорожи і но заявить, що не поверне назад, в такім разі, коли член платив 15 літ і не брав жадних запомог з головної каси Союза такому членови на потвердженне відділових урядників і свідків, що член правдиво опускає границі держав, звернути половину вкладок, які він платив на фонд посмертний.

10) Щоби головний уряд робив відчити по місцевостях де находяться діточі відділи. На такі відчити приготовлення малоб зробити місцеві відділи, а видатки малаб покрити головна каса діточого департаменту.

Желаю найкращого успіху 16-ій Конвенції. Нехай кождий делеґат тямить на слова Івана Франка:

Каждий думай.
Що на тобі міліоновий
Стан стоїть
І за долю тих міліонів
Мусиш здати сам одвіт!

Іван Кравчук,
член відділу 22. У. Н. С.

ЖАРТИ

Анекдоти з життя правників.

Один адвокат мав боронити двох злодіїв. Один із них крав у ночі, другий за дня. Опираючись на цьому, сказав він у другій обороні: „Пан прокуратор підніс при мому першому кліентові як обтяжуючу обставину, що він у білий день неймовірно безсоромно допустився крадіжи. Тепер другому мому кліентови закидається, що крав у небезпечний нічний час. Тому питаюся пана прокуратора: Колиж властиво має чоловік красти?"

Славний німецький адвокат Штавб боронив у суді з великим запалом якесь правниче питанне. Добре поінформований предсідник перебив адвокатови: „Алеж ви в свому правничому коментарі доказуєте якраз щось противного!" Адвокат якстій на це: „То поправиться в найблизшому виданні".

Дуже службовий, а при цьому й боязкий предсідник суду Гольберґ підписуючи якийсь документ захляпав чорнилом, так що годі було відчитати підпис. Щоби справити це, вичеркнув підпис і дописав: „Перечеркнено підпис Гольберґ, додано слово Гольберґ, потверджую Гольберґ".

— Скільки коштує учесання голови разом із вимиттям?
— Ріжно, прошу пані, від 1 до 3 долярів.
— Якаж отже ріжниця?
— Ріжниця два доляри.

Княгиня як модель Канови.

Найгарнійша й найбільше легкодушна з сестер Наполеона І., княжна Павлина Борґезе далася різбити славному італійському різьбареви в марморі зовсім наго. Різба ця одна з найгарніших творів Капови. Коли опісля княгиню питалися, як вона могла зважитися показатися зовсім нагою артистови, відповіла княгиня наївно: „Пан Канова був такий добрий, що казав запалити в печі".

UKRAINIANS TO HONOR THEIR GREATETST POET

(From the Binghampton Press, March 14, 1925).

The anual memorial service for Taras Shevchenko, famous Ukrainian poet and song writer, by the Ukrainian Community Association, Inc., will be held at Ukrainian hall, 271 Clinton street, and following suctom hundreds of residents of Binghamton and vicinity, of Ukrainian descent or affiliation, will assemble to hear aprogram that will include the works of the late writer.

The Ukrainian choir of about 30 or 40 voices will be heard under the direction of Miss Nelle Preston. The choir of 60 voices of St. Michael's Greek Catholic church, under the direction of Professor Myron Korykora, also will sing, by invitation.

The Ukrainian Community Association, Inc., is an organization of about 60 young men and women of Ukrainian descent or affiliation, organized for self-improvment and the presentation of music, art and drama. The association has purchased a lot on Downs avenue. It plans to erect thereon a clubhouse at an outlay of about $15,000. The president of the association is Frank Mynyk, and the secretary and treasurer, Steven Lech.

Almost the whole Ukraine was a part of the Russian empire and was under the rule of the czars 129 years ago. The majority of the people of Russia at that time were slaves. A few thousand landlords and aristocrats owned all the land and millions of peasants labored and toiled as serfs. The Ukrainian people struggled many years agoinst this old system of feudalism and, although subdued, kept alive their memories of former freedom.

In the province of Kiev, Zwenyhorod county, there lived a alndlord named Englehardt, who owned many villages and in one of these villages, named Kyryliyka, there was a peasant named George Shevchenko. To this peasant there was born on March 9, 1814, a son he named Taras, who later became known as the greatest poet of the Ukraine.

Born a Serf.

Taras was born a serf and his first memories were those of a mother's love, the kindness of an elder, considerate sister, and the wonderful beauty of the Ukarine's nature. He was a dreamy little fellow who gladly listened to the fairy tales told at the fireside on the long winter nights. He believed them to be true and when told that beyond the distant hills were iron pillars supporting the sky, he, then only about five years of age, set out to locate the pillars. He was found wandering on the bleak steppe and brought back home.

Taras had a grandfother, John, who a half-century before had fought against the Polish landlords and serfdom and the boy loved to hear his grandfather tell the stories of past national struggles for freedom. When he was seven years old his hard-working mother died and his father married a widow with three children who proved to be a typical stepmother for Taras and his five brothers and sisters and who particularly despised the dreamy boy. The father saw that Taras had abillity and sent him to different country teachers until the boy could read the Book of Psalms and the Bible. Taras also displayed a strong desire to become a painter but his teachers turned his thought along other lines.

When he was about 14 years old young Shevchenko was claimed by his owner, the landlord Engelhardt, who took him as a personal attendant and slave to the palace. Even through this period of his labors the woung man continued his studies and read all the books upon which he could lay hands. Engelhardt took Shevchenko with him on extensive travels and they visited many of the cities of Russia. His master perceived his growing educational abilities and helped them along with courses of study, thinking to make Shevchenko his private painter and artist.

His Freedom Purchased.

While Taras was studying at St. Petersburg (now Leningrad) he met a few Ukrainian painters who introduced him to the professors of the Russian Academy of Arts and one of these, named Bryulov, thought so well of the young man that he purchased his freedom from serfdom.

Shevchenko continued his studies and work, and wrote his first poems, which were first published in 1840 in a small book form, entitled "Kobzar," which in Ukrainian means "a wandering minstrel." In these poems Taras glorified his native country's past, the battle of the Ukrainian Cossacks against Russians, Poles, Turks and Tartars and visualized the sufferings of his people. He thus became enrolled as one of the great Ukrainian patriotic leaders of his day—even as later he showed himself to be one of the greatest of this class.

Other books followed. He became famous and the acknowledged leader of the great Ukrainian nationalistic movement. He joined a secret political society, "The Brotherhood of Cyril and Methody." Saints Cyril and Methodius being the first Christian apostles among the Slavs. This society aimed to liberate all the oppressed nationalities in

The Russian government soon learned of this national group and arrested all its members. After long months of imprisonment in Russia Shevchenko was sentenced to exile in Siberia. Eeven under the discouragement he encountered there the poet continued writing his songs and hymns. Afeter 10 years of intense physical and moral sufferings he was released and returned to St. Petersburg, to resume his work as a painter. He became one of theleading artists of the time. He wrote then his wonderful poem, "Maria," about the Mother of God, and many short poems strongly protesting against the oppression of the czars and tyrans. He died on March 10, 1861.

Матеріялісти.

Дуже задовженого молодого чоловіка напала товпа вірителів.

— Панове, чому счинили ви такий галас, та жви люде, які мають претенсії до культури й образування.

Вірителі (хором): Ні, лише до гроший.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З ОПОВІДАНЬ АРКАДІЯ АВЕРЧЕНКА.

Жінка і тигр.

Я стояв на великім мості, перекинутім через ріку, спирався руками на поруча й дивився бездумно на хвилі. Почувши за собою непевну ходу, я обернувся. Передомною стояв вовкуватий чоловік з глибокими зморшками на обличчі, в обшарпаній одежі й подертих чоботях. Він сперся коло мене на поруча, провів сухим, сірим язиком по губах і спитав:

„Вірите ви в ідеали?"

„Вірю".

„Ну, то дайте мені двадцять копійок".

„Прошу дуже, але я це зробив би й без ідеалів".

„Це мені однаково. Але я, паничу" — й при цім його лице набрало урочистого вигляду — „я особисто в ідеали не вірю".

„Незвичайно прикро".

„Певно. Припустім, ви кохаєте дівчину. Вона гарна. Богиня. Вона не ходить, а вітає над землею, живиться тільки фіялками та шпарагами. Та хоч яка вона неземна, а важить сотнар з чвертю. Уявіть собі це в залізних гирях з ушком. Стільки, як пів волового задка. На вагу це те саме. Чи ви може думаєте, що душа тут робить ріжницю? Дайте мені спокій з душею! Вірите ви в переселенне душ?".

„Ні".

„Дайте ще двадцять копійок я вам за це розповім роман мого життя".

„Чи не задорого це буде?"

„За такий роман! У кождій книгарні ви платите карбованця зачорт-зна яку дурницю, та ще без оправи".

„А ваш хіба з оправою?" спитав я обережно, даючи йому ще двадцять копійок.

„Дякую. Читали ви коли-небудь книгу, яка називається: Жінка чи тигр?".

„Щось таке мені пригадується. Якийсь королевич покохав принцесу. Батько замикає принцесу вклітку, а коло неї ставить клітку з тигром. Помилишся кліткою — горе тобі! Здається, так?".

„Так, і моя пригода така сама, тількибільш складна. А був у тім романі, що ви його читали, належний кінець?"

„Звичайно. Юнак відгадав, у котрій клітці сидить принцеса, й за хвилину був в обіймах своєї коханої дівчини".

„І це має бути кінець? Що ті письменники за ідіоти! Та цеж тільки початок! Слухайте!"

„У мене був молодший брат, гарний і спосібний як я сам. Звичайно, як я був колись, не як тепер. На однім танечнім вечорі ми познайомилися з дівчиною. Вона була донькою циркового директора. Диких звірів вони мали силу — львів, тигрів, леопардів. Але дівчина! Щось небувале! Аврора та Афродита в найчистійшим сполученню. Ми з братом похали цю дівчину божевільно. Тільки я бувало прийду з китицею цвітів, а він вже сидить з цукерками. Так ми з братів зробились ворогами... Одного дня він висміяв мене в її присутности, я запустив у нього лямпою, він добув пістолю. Я вибив йому зброю з рук. Тут прийшов батько, отой цирковий директор. „Ви покохали мою доньку цанове?" „Так є, пане". „Обидва?" „Обидва". „Але вона може вийти заміж тільки за одного". Старий ехидно усміхнувся. „Згодні ви обидва здатись на мій присуд?" „Згодні". „Чесне слово?" „Чесне слово!" „Гаразд", сказав старий, „цеї ночі я поставлю в манежі мого цирку дві клітки. В одній буде моя донька, в другій тигр Мирза. Можете між собою порозумітись, кому в котру клітку йти".

„Але ж це жах", перебив я оповідача.

„Звичайно жах. Та як що ви хані, то ви нас зрозумієте. Отже ми з братом прийшли в ночі до цирку. Там все вже було готово. Дві клітки були закутані густими завісами. Кажу братови: „Бери ти ліву, а я візьму праву". „Яке ти маєш право мені приказувати?" закричав брат, „я сам хотів взяти цю клітку". „Гаразд", кажу, „тоді я візьму ліву, а ти праву". „Ач який хитрий", засичав він, „ні, мене ти не удуриш, я візьму ліву". Він разураз мав таку тяжку вдачу. „Ну, так остаточно", сказав я ще раз, „котру ж ти береш?" „Праву", сказав він, скрегочучи зубами, „неодмінно праву". Я глибоко зітхнув, проказав тиху молитву й подався до лівої клітки. Моя рука відсунула завісу, відчинила двері, я вступаю в пітьму, щось заворушилось, майнуло по-під грати, моє тіло доторкається до чогось мягкого, теплого — „Емно, це ти?" „Це я коханий!" І вже вона висить у мене на шиї. Прощавай брате! Царство тобі небесне! Я прислухаюсь, ані телень. Мовчки жере звірюка мого брата".

„І ви не відчуваете ніякого жалю?" з докором спитав я оповідача.

„Жалю? Ще й як!"

„Вам шкода брата?"

„Брата? Ані крихотки".

„Як, після того, як він помилився кліткою, як його спіткав такий страшний кінець, тоді як би здобули кохану дівчину, цю перлу створіння!"

„Перлу створіння сказали ви? Ось, дивіться, синяк на синяку! Замучила вона мене, як пса! О, паничу, як ви це сказали: помилився кліткою!"

„Боже", скрикнув я, „то невже ваш брат марно загинув?".

„Де там загинув! Слідуючого ранку після тої ночі ми підходимо до правої клітки, в однім кутку спить тигр, а в другім мей брат. Він протирає собі очі. „Тигр тепер мій", каже він, „я його заслужив". Показалось, що бестія мала добру й прихильну вдачу, так що мій брат ще й нині виступає з нею в цирку й заробляє великі гроші. Вірите ви в передсуд?"

„Ні", поспішно відповів я, „та я вже й дрібних більше не маю".

„Шкода, вони дуже придалися б людині, що помилилась кліткою".

„Американський король".

Поміж творами російського поета Пушкіна найшли й гарні сміховинки. Приготовляють у Росії їх видання. Ось одна з них невеличка: В 1890 р. сказали естонському старому шляхтичеви, чи не відвідає світової виставки в Шікаго. Він відповів: „Я не бажав би нішо більше, але поперше, я не вмію по американськи, по друге не можливо є дістатися там на кони, а вкінці, здається, що намериканський король не любить аристократії."